

Історичні засади застосування інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні іноземних мов

Фоміних Н. Ю.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри міжнародної економіки

Севастопольського інституту банківської справи

УАБС НБУ

Постановка проблеми. Закон України „Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки” однією з найважливіших особливостей нашого часу вважає „перехід розвинутих країн світу від постіндустріального до інформаційного суспільства, що зумовлює необхідність впровадження ІКТ в усі сфери життєдіяльності”. Однією з головних умов успішності цього переходу є забезпечення навчання, виховання, професійної підготовки людини для роботи в інформаційному суспільстві.

Закон України „Про Національну програму інформатизації” визначає, що інформатизація суспільства – це сукупність взаємопов’язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку й використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки.

Становлення та розвиток електронної спільноти поступово сприяє злиттю індивідів, націй та рас у єдине комунікативне суспільство; в атмосфері глобалізаційних процесів, системі ринкових трансформацій, створення єдиного освітнього простору стратегічною задачею державної освітньої політики є вихід української освіти на ринок світових освітніх послуг; поглиблення міжнародної співпраці; розширення участі навчальних закладів, педагогів, студентів і науковців в проектах

міжнародних організацій і співтовариств; забезпечення рівного доступу до світових інформаційних джерел; можливість отримання якісної освіти у своєї країні та за кордоном. За таких обставин особливого значення набуває вивчення іноземних мов. У множині складностей сучасного світу ключові питання іншомовної освіти вбачаються нами у розробці особливих моделей, технологій, засобів, методів, підходів до викладання іноземних мов, які мають відповідати таким вимогам:

- використання мови у реальному контексті;
- формування функціональних умінь і видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо);
- рішення психолого-педагогічних завдань використання ІКТ у навчальному процесі на основі дотримання балансу між кращими методами традиційної освіти та інформаційними технологіями;
- формування дидактично доцільного інформаційно-навчального середовища;
- перехід до системи відкритої іншомовної освіти.

Саме цьому в означений момент реформування системи освіти проблема впровадження засобів ІКТ (як програмних, так і апаратних) у процес навчання іноземних мов стає надзвичайно гострою, своєчасною та негайною. Раціональним задля вирішення означених завдань вважаємо за доцільне вивчити історичний аспект інформатизації іншомовної освіти, що й є метою даної статті.

Виклад основного матеріалу. Глибокий аналіз праць таких науковців, як О. Артем'єва, М. Макєєва, Р. Мільруд; М. Бовтенко; А. Борк; Б. Гершунський [2; 3]; Г. Кедрович; Б. Малиновський; І. Мегалова; А. Ракитов [38]; С. Титова; В. Barret, Р. Sharma; S. Вах; D. Bell [7; 8]; С. Chapelle; Ph. Delcloque; G. Dudeney, N. Hockly [9]; E. Frendo [11]; Р. Gavin; Z. Harris; Y. Masuda; M. Warschauer; J. Wilks; M. Won; David R. Wooley дозволив визначити такі етапи застосування ІКТ у навчанні іноземних мов: *попередній, автоматизований, комп'ютерний,*

інформаційний, інтеграційний, соціальний. Схарактеризуємо докладніше кожен із етапів.

Таблиця 1

Історичні етапи застосування інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні іноземних мов

Період	Часові рамки	Суттєві ознаки	Представники	Підхід до навчання іноземних мов
<i>Попередній</i>	до 60-тих років ХХ століття	мовні лабораторії, лінгафонні кабінети	Andrew D. Booth, C. Clark, O. Spengler, W. Weaver	<i>біхевіористський</i>
<i>Автоматизований</i>	60-ті роки	комп'ютерні програми, основані на багаторазовому повторенні та тренуванні	Don Bitzer, Paul Tenczar	
<i>Комп'ютерний</i>	70-ті роки	програмоване навчання; інтерактивні, контекстно обумовлені програми	В. Безпалько, Д. Брунер, П. Гальперін, С. Джером, Д. Крем, D. Bell, R. McAleese, D. Unwin	
<i>Інформаційний</i>	80-ті роки ХХ століття	педагогічні програмні засоби (електронні посібники, бібліотеки, словники), бази даних, масове використання персональних комп'ютерів	Р. Вільямс, Б. Гершунський, К. Маклін, Ю. Машбиць, П. Сердюков, M. Allan, A. Toffler, E. Werner, M. Wright	<i>комунікативний</i>
<i>Інтеграційний</i>	90-ті роки ХХ століття	технології мультимедія, гіпертекст, віртуальна реальність, комунікаційні технології (відео-теле- конференції), глобальна мережа Інтернет, електронне листування	A. Манакo, I. Роберт, D. Hoven, M. Russel, P. Starr, M. Warschauer,	<i>інтеграційний</i>

<i>Соціальний</i>	2000 – ???	соціальні сервіси, мережі, телекомунікаційні проекти, блоги, вікі, аудіо- та відеосервіси, форуми, спілки, електронні щоденники	Л. Морська, Є. Полат, С. Титова, B. Barret, G. Dudeney, N. Hockly, P. Sharma	<i>соціальний</i>
-------------------	------------	---	--	-------------------

Аналіз процесу появи й використання засобів комп'ютерної техніки засвідчив його початок на першу половину ХХ сторіччя. Цей період характеризується появою алгоритмічних мов, широким вивченням алгоритмізації й програмування, математичного моделювання. Якщо розглядати цей період як певний етап інформатизації освіти, то слід зазначити, що саме у цей час формуються обчислювальні центри при крупніших університетах світу. В Україні також комп'ютерними засобами починають оснащуватися провідні вищі навчальні заклади, ці засоби використовуються у навчально-виховному процесі при навчанні елементів програмування і розв'язуванні обчислювальних завдань. Інформаційну систему тієї пори складають редактор тексту та компіляційні програми, основним видом навчальної діяльності виступало програмування, яке полягало в автоматизуванні завдань і вправ, а не в керівництві діалогом між системою та людиною. Хоча на означеному етапі комп'ютери не використовуються у якості засобів навчання іноземних мов, проте саме тоді з'являються текстові редактори та перші системи обробки текстів, прообрази сучасних текстових процесорів і систем навчання письма.

Починаючи з 1946 року, з'являються системи машинного перекладу, коли американські вчені Warren Weaver та Andrew D. Booth вперше формулюють завдання використання ЕОМ для перекладу тексту з однієї мови на іншу. Але перший експеримент з машинного перекладу з російської мови на англійську проходить лише у 1954 році, при цьому використовується словник з 250 слів, а вже через рік Інститутом прикладної математики Академії наук СРСР розробляється

експериментальна система машинного перекладу з англійської на російську мову з об'ємом словнику в 2300 лексичних одиниць. Щодо навчання іноземних мов, суттєвими ознаками цього часу є популярність аудіо-лінгвального методу і, як наслідок, широке розповсюдження мовних лабораторій, лінгафонних кабінетів, які потім трансформуються в комп'ютерні класи. Цьому цей період (до 60-тих років ХХ століття) вважаємо *попереднім етапом* застосування ІКТ у навчанні іноземних мов.

Починаючи з 1960 року з'являються перші комп'ютерні проекти навчання іноземних мов у Сполучених Штатах Америки. Наприклад, система PLATO (Programmed Logic for Automatic Teaching Operations), розроблена у Computer-based Education Research Laboratory (комп'ютерна навчально-дослідницька лабораторія) університету Іллінойсу. Автори PLATO (Don Bitzer, Paul Tenczar) постійно вдосконалювали розроблену ними „computer-based learning system” (комп'ютерну систему навчання), за роки її існування було створено всього біля 300 програм для навчання різним дисциплінам. Серед яких було зазначено „foreign language acquisition” (навчання іноземним мовам). Треба визнати, що PLATO стала праматір'ю сучасного електронного листування, оскільки у 1967 році командою розробників системи було організовано одночасну працю кілька сотень студентів, які могли обмінюватися повідомленнями між своїми терміналами. Комп'ютерна система навчання PLATO проіснувала до кінця 80-х років, у 1985 році в США працювало понад 100 лабораторій для роботи більш ніж 4 000 студентів у семестр. Основною діяльністю учнів у PLATO були два режими „drills and test” (навчання й контроль) та колективні ігри.

Саме у цей період з'являються перші комп'ютерні мовні лабораторії, де учень прослуховує ідеальну вимову дикторів – носіїв мови в індивідуальному режимі, повторювати за ними; зароджується методика використання відеофільмів для навчання іноземних мов, виникають перші автоматизовані системи навчання, контролю знань і управління

навчальним процесом. тому цей етап (60-ті роки) вважаємо *автоматизованим етапом* застосування ІКТ у навчанні іноземних мов.

Комп'ютерний етап (70-ті роки) застосування ІКТ у викладанні іноземних мов пов'язаний з появою персональних комп'ютерів, що значно сприяло підвищенню темпів комп'ютеризації діяльності людини. Цей період характеризується появою нового програмного забезпечення, яке забезпечувало діалогову взаємодію людини з комп'ютером. Саме у цей час з'являється поняття користувача – людини, яка має свій власний персональний комп'ютер, народжується нове покоління комп'ютерних засобів навчання – інтелектуальні початкові системи, де навчальний вплив обирається в залежності від цілей навчання, з урахуванням поточного стану знань учня. Такій підхід дозволяє адаптивно здійснювати навчальний вплив і глибоку діагностику знань і умінь учнів.

Визначальною ознакою того часу є поява програмованого навчання (В. Безпалько, П. Гальперін, Д. Крем, Ю. Машбиць), до принципів якого віднесено:

- принцип певної ієрархії керуючих пристроїв (згідно з цим принципом, педагог стоїть на першому місці, керує навчально-виховним процесом у найбільш відповідальних ситуаціях, коли необхідно створити загальну уяву про предмет, сформулювати ставлення до нього, коли потребується допомога і корекція у нестандартних ситуаціях);

- принцип зворотного зв'язку (цей принцип потребує циклічної організації системи управління навчальним процесом; учня потрібен зворотній зв'язок для розуміння навчального матеріалу, вчителю – для корекції процесу навчання);

- принцип покрокового технологічного процесу (цей принцип під час подавання початкового матеріалу дозволяє досягти загальнозрозумілості навчальної програми; обсяг інформації і правил виконання пізнавальних дій утворює крок навчальної програми; більшість комп'ютерних програм сьогодення побудовані на основі саме цього

принципу – принципу модульної побудови закритих систем, який не дозволяє учню зробити наступний крок, поки він не освоїть попереднього);

– принцип індивідуального темпу і управління у навчанні (цей принцип – залог успішного вивчення матеріалу всіма учнями за різний час, оскільки робота над програмою є строго індивідуальною, цьому кожен учень може працювати у власному темпі; цей принцип також передбачає створення єдиної інформаційної бази, відкритість і постійний розвиток).

З 1971 року в країнах Європи починається повсюдне обладнання комп'ютерами навчальних закладів усіх рівнів, розробляються посібники з алгебри, геометрії, хімії, фізики, географії, розраховані на використання в умовах комп'ютерного навчання, але питання про програмне забезпечення з іноземних мов залишається дуже гострим. У період з 1972 до 1979 у Франції створюється 400 навчальних програм гуманітарного циклу (з історії, іноземних мов, рідної мови), але більшість програмних засобів імпортується з Японії та США.

Навчальні програми з іноземних мов комп'ютерного періоду підтримують такі режими: tutorial mode (навчальний, розрахований на засвоєння учнями той чи іншої теми шляхом демонстрації серії ретельно підготовлених фреймів), Drill and Practice (тренувальний, коли учень виконує певні вправи, комп'ютер спрямовує його роботу шляхом надавання теоретичного матеріалу з теми у випадку невірної відповіді). Оскільки провідною концепцією застосування комп'ютеру в освіті означеного періоду є ідеї програмованого навчання, то характер навчально-виховного процесу є подібним навчанню за допомогою програмованих текстів, коли зміст матеріалу й діяльності учня щодо його засвоєння розбивається на ряд послідовних кроків. Зміст кожного кроку учень може бачити на дисплеї, після чого він має надати відповідь, від якої залежить зміст наступного фрейму, темп навчання залежить від можливостей учня. Слід відзначити, що означені навчальні програми можуть виконувати управлінську функцію: перед початком роботи

програма здійснює тестування учня, тільки після чого йому надається навчальний матеріал, відповідний до його рівня володіння мовою. При цьому відповіді учнів записуються й зберігаються у пам'яті комп'ютера, що дає змогу викладачеві стежити за успіхами учнів або групи, визначати утруднення, вносити корективи.

Протягом перших трьох етапів викладання іноземних мов із застосуванням ІКТ базується на біхевіористському підході. Комп'ютерні вправи переважно тренують лексичні та граматичні навички шляхом багаторазового повторення, а сам комп'ютер лише частково виконує функції викладача, оскільки сприймається як прилад, який надає студентам навчальний матеріал. Моделлю вправ, заснованих на біхевіористському підході є „презентація – тренування – контроль”.

Прихильниками біхевіористської теорії навчання іноземних мов із застосуванням комп'ютера висувають такі його переваги:

- багаторазове повторення необхідне при навчанні мов;
- комп'ютер ідеально підходить до вправ, заснованих на повторенні, оскільки не втомлюється;
- комп'ютерні програми дозволяють студентам працювати у власному темпі.

Наступний етап, який прийшовся на 80-ті роки ХХ століття, вважаємо *інформаційним*, оскільки центр ваги у суспільному розподілі труда зміщується з матеріального виробництва у галузь отримання, переробки, зберігання, надання й використання інформації.

Хоча терміни „інформаційне суспільство” та „інформатизація суспільства” вперше було згадано у роботах Ф. Махлупа (1962), Т. Умесао (1963), D. Bell (1973) значно раніше, але саме в означений період виникнення інформаційного суспільства було зафіксовано Дж. У. Мартином (США) та Й. Масудой (Японія) у найбільш розвинутих країнах Заходу та Японії.

Що стосується навчання іноземних мов, то у 80-х роках у закордонній методичній літературі починають широко використовуватися терміни CBI (Computer Based Instruction – навчання на основі комп'ютера), CBL (Computer Based Learning), CBT (Computer Based Training), CMI (Computer Managed Instruction – комп'ютерне управління навчанням), CALI (Computer-Assisted Language Instruction – комп'ютерне навчання мов), CMLI (Computer-Managed Language Instruction – управління навчальним процесом з вивчення мов), CALL (Computer-Assisted Language Learning – вивчення мов із комп'ютерною підтримкою). Така кількість та неоднозначність понять указує на підвищення уваги педагогів до застосування ІКТ у навчально-виховному процесі з іноземних мов. У наш час домінуючим у науково-методичній літературі є термін CALL. Ранні методики CALL вимагали від учня реагувати на різноманітні stimuli (стимули) на екрані та виконувати такі завдання: заповнення пропусків у тексті, тести множного вибору, суміщення половинок речення. Найбільш типовим завданням CALL було так зване реконструювання тексту, коли фрагменти тексту видалено й учень встановлює їх шляхом набору слів, іноді завдання супроводжувалося певними рекомендаціями та виставленням оцінки. У Великій Британії та США CALL функціонувала переважно, як експериментальна, основною метою її було визначення рівня ефективності CALL у порівнянні з традиційними формами навчання.

Вже на початок 80-х років існуючий підхід до навчання іноземних мов (біхевіористський) спростовується на теоретичному й практичному рівнях, нові можливості інформаційно-комунікаційних технологій відкривають новітні перспективи для вивчення мов. Цей період стає початком комунікативного підходу, прихильники якого вважають, що комп'ютерні „вправи та тренування” навчають лише штампам і не дають можливості реального спілкування. Принципами комунікативного навчання іноземних мов із застосуванням ІКТ є:

– акцент на використання мовних форм у мовленні;

- імпліцитне навчання граматики;
- створення студентами власних словосполучень, речень, текстів;
- відсутність традиційної категоріальної оцінки „вірно – не вірно”, виконання творчих завдань, націлених на пошук привільних рішень;
- максимальне застосування мови й мовлення у процесі навчання;
- розширення стосунків і взаємодій учень – комп’ютер, учень – учень, учень – викладач;
- письмове обговорення проблемних тем студентами іноземною мовою;
- розпізнавання іноземного мовлення;
- розвиток критичного мислення учнів.

У другій половині 80-х років широке розповсюдження отримує поєднання комп’ютера з відеотехнікою і, як наслідок, з’являється новий термін Interactive Video Tape (у випадку використання відео стрічки) Interactive Video Discs (для відео дисків). Інтерактивне відео отримує значну популярність щодо навчання іноземних мов.

Незважаючи на значний прогрес, що стався протягом *інформаційного періоду*, потенціал комп’ютерів і комп’ютерних програм у викладанні іноземних мов не використовувався повною мірою, тому на початок 90-х років ХХ століття з’являються нові інформаційні, телекомунікаційні, мультимедійні технології та віртуальна реальність. Означений період вважаємо *інтеграційним у навчанні іноземних мов із застосуванням ІКТ*. Саме у цей період персональний комп’ютер становиться інструментом для управління різноманітними периферійними пристроями. З появою глобальної мережі Інтернет і електронної пошти виникає термін TELL (Technology Enhanced Language Learning – збагачення навчання мов за рахунок використання технологій). Значна кількість досліджень того часу присвячується глобальній мережі та телекомунікаціям (Д. Богданова) [1], використанню електронного листування іноземною мовою (Т. Wilson, D. Witlock), особливостям

машинного перекладу (М. Блехман), методиці застосування комп'ютерних текстових редакторів у навчанні іноземним мовам (Е. Азімов). Наприкінці ХХ століття методика використання комп'ютерної техніки у викладанні іноземних мов змінюється: комп'ютер не є лише знаряддям для обробки й демонстрації даних, але й інструмент для комунікації.

Ще одним широко розповсюдженим терміном означеного періоду стає СМС (Computer-Mediated Communication – комп'ютерно-опосередкована комунікація). Хоча це поняття з'явилося значно раніше (наприкінці 60-х років), але саме з 90-х воно отримало розгорнуте практичне використання у двох формах: асинхронна комунікація (електронне листування) та синхронна (електронні повідомлення).

Оскільки саме у цей час з'являються програми й системи з електронними таблицями, графікою, статичним і динамічним зображенням об'єктів, мультиплікацією, становиться можливим графічне моделювання процесів, ігрових ситуацій, то суттєвим атрибутом означеного періоду є поява педагогічних програмних засобів (ППЗ), під якими розуміються прикладні програми для організації та підтримки навчального діалогу користувача та комп'ютера. Проблемі розробки й використання ППЗ із іноземних мов у навчально-виховному процесі присвячено роботи дослідників означеного періоду: Н. Аносової, З. Борисович, П. Сердюкова, А. Фінькова [5; 6]. У цей період комп'ютери впроваджуються в школи, техніка починає застосовуватися в домашніх умовах, на освітньому ринку з'являються ППЗ із іноземних мов (Charly – Blue Sky, Living Books, Professor Higgins), перші словники (Lingvo, Multilex, The Oxford Compedium Dictionary) та ігри для вивчення англійської мови. В означених програмних продуктах були наявні такі можливості: відновлення тексту або його частин; читання тексту в заданому темпі; прослуховування аудіо фрагментів, перегляд відео фрагментів і виконання вправ на розуміння; мовні ігри.

Інтеграційний період характеризується новими підходами на навчання іноземних мов: використання мови у реальному контексті, тренування всіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, письмо, аудіювання), а також широкою інтеграцією ІКТ у всі сфери та ланки навчально-виховного процесу. З'являються принципово нові за своїми технічними характеристиками інформаційні технології: мультимедійні, гіпертекстові, мережеві, телекомунікаційні. Мультимедійні технології роблять можливим доступ до текстових документів, графічних зображень, звуку, відео, що надає комп'ютеру деякі ознаки одухотвореності: перегляд відео; прослуховування звукових фрагментів; створення іншомовної комунікативної ситуації на екрані, учасником якої може бути сам учень; програвання анімації.. Все це підвищує зацікавленість учнів у вивченні іноземних мов, дозволяє на якісно новому рівні формувати мовні навички.

Гіпертекстові технології надають зручні можливості щодо роботи з текстом, організації перехресних посилань. Гіпертекст – це форма організації тестового матеріалу таким чином, що його одиниці надаються не лінійно, а як цілісна система переходів і зв'язків між усіма фрагментами. С. Тітова визначає такі типи гіпертекстових посилань за смисловим навантаженнями комунікативними завданнями:

- структурні, у межах структури сторінки, сайту;
- асоціативні – передбачають асоціативний зв'язок з контекстом (наприклад, визначення певного терміну, бібліографічне посилання);
- додаткові, що розширюють межі наданої інформації за рахунок посилань на інші ресурси.

Отже, з появою гіпертекстових технологій навчальний матеріал стає більш структурованим, адаптованим, ієрархічним, значно спрощується пошук інформації. Найістотнішою ознакою інтеграційного періоду застосування ІКТ у викладанні іноземних мов є широке використання мережених і телекомунікаційних технологій та Інтернету, що відкрило

безповоротно нові можливості для викладачів і студентів. Усі попередні педагогічні програмні засоби були націлені на тренування чотирьох мовних навичок, але жодна з них не надавала можливості наближення спілкування іноземною мовою до реальних умов.

На сьогоднішній день мова йде про радикально новий період викладання іноземних мов із застосуванням ІКТ – *соціальний (2000–???)*. На відміну від попереднього етапу, коли глобальна мережа Інтернет була середовищем для отримання та переробки інформації, сьогодні – це платформа для організації спілкування у реальному часі, співпраці, соціальної взаємодії. За таких умов процес вивчення іноземної мови стає більш доступним, масовим, наближеним до реальних умов спілкування, особистісно орієнтованим, цінним для кожного учня, необхідним задля існування у світовій мережі, а застосування ІКТ в іноземній освіті перетворюється з радикальної ідеї на широко розповсюджену [10].

Суттєвою ознакою даного періоду є поява комплексного або інтегративного методу навчання іноземних мов, який увібрав у себе елементи різних методик застосування мультимедійних засобів навчання, електронних словників, систем машинного перекладу, глобальної мережі Інтернет, соціальних сервісів. Розвиток означеного методу зумовлений еволюцією методик навчання іноземних мов, стрімкими змінами глобальної мережі Інтернет і появою соціальних сервісів.

Висновки. Таким чином, історичний досвід застосування інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні іноземних мов засвідчує, що поступові соціальні перетворення вимагають постійного перегляду всіх структурних ланок іншомовної освіти, а саме: концепції, цілей, змісту, засобів навчання, а також видів і форм початкової діяльності, що має стати предметом наших **подальших наукових пошуків**.

Список використаних джерел:

1. Богданова Д. А. Телекомунікації в школі / Д.А.Богданова // Інформатика і освіта. – 1997. – №2. – С.35-43.

2. Гершунский Б. С. Компьютеризация в сфере образования: Проблемы и перспективы / Б. С. Гершунский.– М. : Педагогика, 1987. – 264 с.

3. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных концепций) / Б. С. Гершунский. – М. : Совершенство, 1998. – 432 с.

4. Ракитов А. И. Философия компьютерной революции / А. И. Ракитов. – М. : Политиздат, 1991. – 286 с.

5. Сердюков П. І. Теоретичні основи навчання іноземних мов у мовному вузі з використанням інформаційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 „Теорія і методика навчання (германські мови)” / П. І. Сердюков. – К., 1997. – 32 с.

6. Фіньков А. В. Формування основ інформаційної культури студентів-філологів з використанням експертних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 „Теорія і методика навчання (інформатики)” / А. В. Фіньков. – К., 1995. – 24 с.

7. Bell D. The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting / David Bell. – N.Y. : Basic Books, 1973. – 234 p.

8. Bell D. The Social Framework of the Information Society /D. Bell. – Oxford, 1980. – 315 p.

9. Dudeney G. How to Teach English with Technology / Gavin Dudeney, Nicky Hockly. – Pearson Longman, 2008. – 192 p.

10. N. Fominykh Technological, didactic and social characteristics of WEB-2.0 / N. Fominykh // Language, Education and Career: Збірник наукових праць (англ. м.). – Кам'янець-Подільський: ВПП: „Апостроф”, 2011. – С.17–18.

11. Frendo E. How to Teach Business English / Evan Frendo. – Pearson Longman, 2008. – 162 p.

Анотація. У статті розкриваються історичні засади застосування інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні іноземних мов. На

основі аналізу науково-методичної літератури вітчизняних і зарубіжних авторів визначено етапи застосування ІКТ у навчанні іноземних мов: попередній, автоматизований, комп'ютерний, інформаційний, інтеграційний, соціальний. Схарактеризовано суттєві ознаки кожного з етапів.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, викладання іноземних мов, історичні етапи застосування інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні іноземних мов.

Анотація. В статье раскрываются исторические основы использования информационно-коммуникационных технологий в преподавании иностранных языков. На основе анализа научно-методической литературы отечественных и зарубежных авторов определены этапы использования информационно-коммуникационных технологий в преподавании иностранных языков: предварительный, автоматизированный, компьютерный, информационный, интеграционный, социальный. Охарактеризованы существенные признаки каждого из этапов.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, преподавание иностранных языков, исторические этапы использования информационно-коммуникационных технологий в преподавании иностранных языков.

Summary. The article deals with the historical base of using information and communication technologies in teaching foreign languages. On the basis of Ukrainian and foreign authors' works the main steps of developing using information and communication technologies in teaching foreign languages are revealed, among them: preliminary, automatic, computer, informative, integrative, social. The key features of every step are characterized.

Key words: information and communication technologies, teaching foreign languages, historical steps of using information and communication technologies in teaching foreign languages.